

XEOGRAFÍA

Primera pregunta. Su valoración máxima es de 3 puntos: se requiere una breve definición utilizando términos geográficos.

Segunda pregunta. Su valoración máxima es de 3 puntos: se requiere la correcta interpretación y explicación del documento, a partir de los hechos expuestos.

Tercera pregunta. Su valoración máxima es de 4 puntos: se valorará la organización y exposición de los contenidos.

1.-Defina brevemente los siguientes conceptos: Meseta; Aridez; Vegetación Clímax; Censo de población; Economía Sumergida; y Gentrificación.

2.-Atendiendo a las imágenes, responda a las siguientes cuestiones:

- Identifíquelas y describa la información presentada en ellas.
- Coméntelas, analizando su posible localización, los elementos naturales y/o humanos y las características de este espacio, relacionándolos con el tipo de actividad dominante.
- Explique brevemente los principales problemas que presenta la actividad económica dominante en el paisaje de la imagen más reciente.

Benidorm. Pasado y presente. Fuente: *La Vanguardia*.

<https://www.lavanguardia.com/cultura/20180915/451800483753/benidorm-pasado-y-presente-pueblo-pesquero-manchattan-mediterraneo.html>

3.- Desarrolle los siguientes aspectos relativos al relieve de España:

- Los rasgos generales del relieve.
- La formación del relieve: eras geológicas y orogenias.

XEOGRAFÍA

Primeira pregunta. A súa valoración máxima é de 3 puntos: requírese unha breve definición empregando termos xeográficos.

Segunda pregunta. A súa valoración máxima é de 3 puntos: requírese a correcta análise e interpretación do documento, a partir dos feitos expostos.

Terceira pregunta. A súa valoración máxima é de 4 puntos: valorarase a organización e exposición dos contidos.

1.- Defina brevemente os seguintes conceptos: Meseta; Aridez; Vexetación Clímax; Censo de poboación; Economía Somerxida; e Xentrificación.

2.-Atendendo ás imaxes, responda as seguintes cuestións:

- Identifíqueas e describa a información presentada nelas.
- Coménteas, analizando a súa posible localización, os elementos naturais e/ou humanos e as características deste espazo, relacionándoos co tipo de actividade dominante.
- Explique brevemente os principais problemas que presenta a actividade económica dominante na paisaxe da imaxe máis recente.

Benidorm. Pasado e presente. Fonte: *La Vanguardia*.

<https://www.lavanguardia.com/cultura/20180915/451800483753/benidorm-pasado-y-presente-pueblo-pesquero-manchado-mediterraneo.html>

3.- Desenvolva os seguintes aspectos relativos ao relevo de España:

- Os trazos xerais do relevo.
- A formación do relevo: eras xeolóxicas e oroxenias.

XEOGRAFÍA

1.- Defina brevemente os seguintes conceptos: Meseta; Aridez; Vexetación Clímax; Censo de poboación; Economía Somerxida; e Xentrificación.

Meseta.- superficie plana de gran extensión, horizontal ou lixeiramente ondulada, elevada con respecto ao nivel do mar. Apenas presenta accidentes topográficos de importancia e os seus rebordos poden ser montañosos. En España é a unidade principal do relevo peninsular, resto do antigo macizo xurdido na oroxenia herciniana ou varisca, que foi arrasado pola erosión, e afectado e deformado polo movemento alpino que fixo xurdir os seus sistemas interiores e os rebordos montañosos.

Aridez.- Termo que indica sequidade, falta de humidade. O índice de aridez establece a relación entre as choivas e o poder desecante da evaporación representada polas temperaturas.

Vexetación clímax.- vexetación que se estableceu por si mesma nun determinado lugar, en determinadas condicións climáticas, en ausencia de accións antrópicas por un longo tempo, é dicir, é o estado de equilibrio ou cuasi equilibrio asintótico dun ecosistema local.

Censo de poboación.- É un documento no que se reconta a poboación dun país nun momento determinado, achéganos información sobre o volume de poboación dun lugar, a súa composición por sexo e por idades, estado civil, tamaño da familia, nivel de estudos, renda, etc.

Economía somerxida.- Conxunto de actividades económicas que se desenvolven clandestinamente e escapan ao control fiscal e as leis e normativas laborais, e que permiten a subsistencia dun sector máis ou menos amplo da poboación segundo os países.

Xentrificación: Proceso de transformación urbana no que a poboación orixinal dun sector ou barrio deteriorado e con pauperismo é progresivamente desprazada por outra dun maior nivel adquisitivo á vez que se renova. O termo é un neoloxismo que procede do inglés "gentrification".

2.-Atendendo ás imaxes, responda ás seguintes cuestións:

a) Identifíqueas e describa a información presentada nelas.

As figuras son sendas imaxes panorámicas da localidade de Benidorm situada na comarca da Marina Baixa, sendo un dos principais destinos turísticos na costa Branca da provincia de Alicante. Nas imaxes pode verse a evolución deste enclave costeiro dende o momento anterior ao despegue turístico (comezos dos anos 1960, data da primeira fotografía) ata o actual, no que domina unha paisaxe en altura, na que se perderon os valores naturais do espazo.

XEOGRAFÍA

b) Coménteas, analizando a súa posible localización, os elementos naturais e/ou humanos e as características deste espazo, relacionándoos co tipo de actividade dominante.

Na imaxe máis antiga, aínda que xa se estaba a desenvolver a construción de segundas residencias e hoteis, mantíñase a estrutura parcelaria tradicional e aínda dominaban os cultivos de horta e de tipo leñoso mediterráneos. A paisaxe natural aínda estaba moi presente e o desenvolvemento en altura non se tiña producido. Sen embargo, na imaxe máis recente apenas se albisca nada do espazo natural. O tipo de paisaxe que presenta na actualidade está relacionada co denominado turismo de sol e praia e é típico do litoral mediterráneo. Estes núcleos turísticos presentan, como podemos apreciar na imaxe máis recente, un elevado número de aloxamentos ao longo da liña de costa (fundamentalmente das praias), diminuindo con rapidez cara ao interior (é significativo o descenso de alturas das construcións cando se alonxan da liña de costa). A forte demanda e a carestía do solo resólvese con construcións de elevada altura que xeran fortes densidades e que substituíron aos antigos núcleos rurais ou pesqueiros para poder albergar a un importante número de turistas (hoteis, restaurantes, comercios...). Moitos edificios de apartamentos e urbanizacións que aparecen na fotografía se corresponden con segundas residencias e con importantes operacións inmobiliarias que inclúen equipamentos destinados a atraer turistas, como portos deportivos, paseos marítimos, etc.

c) Explique brevemente os principais problemas que presenta a actividade económica dominante na paisaxe da imaxe máis recente.

É unha actividade afectada por certa inestabilidade asociada á evolución da economía internacional. A chegada de turistas aumenta en períodos de crecemento económico pero vese freada en fases de crise ou en momentos de inseguridade internacional. Está suxeita a unha forte estacionalidade. Existe unha gran demanda nos meses de xullo e agosto, pero diminúe bastante o resto do ano. Esta concentración nos meses do verán supón unha diminución na creación de emprego estable e prodúcese unha insuficiencia de certos servizos nos períodos de máxima afluencia de turistas (verán).

A crecente competencia deste tipo de turismo vai demandar fortes inversións en mellorar a calidade da oferta e evitar problemas de saturación. Como pode observarse na imaxe, produce unha intensa ocupación da liña de costa pola alta densidade de urbanizacións, hoteis e apartamentos turísticos. Modifica a dinámica litoral pola proliferación de espigóns, peiraos e diques en portos deportivos como vemos na primeira parte da imaxe, e tamén xera barreiras arquitectónicas que poden xerar efectos de erosión moi negativos nos areais.

Xéranse frecuentes conflitos polo uso do solo e da auga con outras actividades (agrarias, industriais, etc.), así como problemas de contaminación mariña por un insuficiente tratamento das verteduras que acaban afectando ao mar

XEOGRAFÍA

Mediterráneo. Destrúe paisaxes singulares e as substitúe por outras banais e estandarizadas que resultan moi parecidas aínda que estean en lugares afastados.

3.- Desenvolva os seguintes aspectos relativos ao relevo de España:

a) O relevo peninsular español presenta catro trazos fundamentais que o caracterizan:

1.-A forma maciza: ven dada pola anchura e extensión das súas costas (4000-5000 km). A maior parte do perímetro costeiro presenta un trazado rectilíneo, a excepción de breves tramos como o litoral galego, con costas recortadas. O trazado rectilíneo das costas peninsulares ofrece poucos refuxios para a navegación.

2.-A elevada altitude media debida a dous factores: a existencia dunha extensa meseta central, que ocupa tres cuartas partes da Península Ibérica, e as numerosas cordilleiras que cruzan o territorio. A altitude media da Península Ibérica é de 600 m. A altitude e as pronunciadas pendentes impiden a formación de solos aptos para a agricultura, dificultan as comunicacións e endurecen as condicións climáticas.

3.-A disposición periférica do relevo peninsular complica o acceso á meseta. Ademais, xunto coa amplitude da Península, os relevos periféricos impiden que a influencia climática do mar chegue ata as terras do interior, o que fai máis extremos os invernos e os veráns.

4.-A diversidade do relevo da Península, debido á súa complexa formación xeolóxica e á variedade dos seus climas, explica que o territorio presente unidades naturais ben diferenciadas, que influíron na diferenciación das súas rexións e na diversidade das súas paisaxes.

b) as diferentes eras xeolóxicas e oroxenias que formaron o relevo son as seguintes:

1.-Durante a era arcaica ou Precámbrico (4.000-600 millóns de anos) emerxeu do mar unha banda arqueada de noroeste a sueste, formada por lousas e gneis, que comprendía case toda a actual Galicia. Tamén xurdiron elevacións nalgúns puntos illados do Sistema Central e dos Montes de Toledo. Este macizo precámbrico foi arrasado posteriormente pola erosión e cuberto case na súa totalidade polos mares paleozoicos.

2.-Na era primaria ou Paleozoico (600-225 millóns de anos) tivo lugar a oroxénese herciniana. Dos mares que cubrían a maior parte da Península xurdiron as cordilleiras hercinianas, formadas por materiais como o granito, lousa e cuarcita. Ao oeste elevouse o Macizo Hespérico, arrasado pola erosión durante a mesma era primaria e convertido en zócalo ou meseta inclinada cara ó Mediterráneo. Ó nordeste apareceron os macizos de Aquitania, Catalano-Balear

XEOGRAFÍA

e do Ebro, e ó sueste, o Macizo Bético-Rifeño. Todos eles foron tamén arrasados pola erosión e durante a era primaria convertidos en zócolos.

3) A era secundaria ou Mesozoico (225-68 millóns de anos) foi un período de calma no que predominaron a erosión e a sedimentación. Continuou o aplanamento das cordilleiras hercinianas. A inclinación do zócolo da Meseta cara ó Mediterráneo permitiu, nos períodos de transgresión mariña, unha fonda penetración do mar, que depositou no seu bordo oriental unha cobertura non moi potente de materiais sedimentarios plásticos (calcaria, arenito, marga). Tamén se depositaron enormes espesuras de sedimentos en fosas mariñas situadas nas actuais zonas pirenaica e bética.

4) Durante a era terciaria (68-1,7 millóns de anos) produciuse a oroxénese alpina. Como resultado desta:

- Levantáronse as cordilleiras alpinas, ó pregarse os materiais depositados nas fosas pirenaica e bética entre os macizos antigos, que actuaron como topes. Xurdiron os Pireneos entre os macizos de Aquitania, Hespérico e do Ebro (que acabou afundíndose), e as cordilleiras Béticas, entre os macizos Bético-Rifeño e o Hespérico.

- Formáronse as depresións prealpinas paralelamente ás novas cordilleiras, e entre estas e o macizo antigo: a depresión do Ebro, paralela ós Pireneos, e a do Guadalquivir, paralela ás Béticas.

- A Meseta viuse afectada pola oroxénese alpina. En primeiro lugar pasou a inclinarse cara ó Atlántico, determinando a orientación cara a este océano de boa parte dos ríos peninsulares. En segundo lugar formáronse os bordos montañosos da Meseta. No seu bordo oriental pregáronse os materiais plásticos depositados polo mar na era secundaria, orixinando a parte oriental da cordilleira Cantábrica e o Sistema Ibérico. No bordo sur da Meseta, o empuxe das cordilleiras Béticas levantou Serra Morena. Por último, o zócolo da Meseta, formado por materiais paleozoicos ríxidos, experimentou fracturas e fallas. Os bloques levantados formaron o Macizo Galaico e as serras interiores da Meseta (Sistema Central e Montes de Toledo). Nesta era tamén orixinouse o conxunto de natureza volcánica das Illas Canarias.

5) Durante a era cuaternaria (1,7 millóns de anos ata a actualidade) producíronse o glaciario e a formación de terrazas fluviais.

- O glaciario afectou ás cordilleiras máis altas (Pireneos, cordilleira Cantábrica, Sistema Central, Sistema Ibérico e Serra Nevada), dando lugar a glaciares de circo e de val: os glaciares de circo nas cabeceira dos vales e os glaciares de val no val dándolle a forma de "U".

- A época glaciario caracterizouse pola formación de terrazas fluviais, antigos chans de inundación abandonados polo posterior encaixamento fluvial. As terrazas son froito das alternancias climáticas do Cuaternario. Os sucesivos ciclos glaciais e posglaciais do Cuaternario deron lugar a terrazas graduadas. Na Península, as máis características son as formadas polo Douro, o Texo, o Guadiana, o Guadalquivir e o Ebro.